

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích**
Filozofická fakulta
Ústav bohemistiky

Jméno: **Bc. et Bc. Lucie Dušková**

Datum odevzdání posudku: **12. 6. 2017**

Obor: **Bohemistika navazující**
Oponentka diplomové práce:
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

PŘÍJMENÍ A PŘEZDÍVKY V PACOVĚ

Lucie Dušková v diplomové práci navázala na práci bakalářskou, v níž se zabývala příjmeními pacovských obyvatel. Předložená diplomová práce využívá získaného antroponomastického materiálu, z něhož autorka vybrala příjmení dosud neposuzovaná a zastoupená v Pacově alespoň desetkrát, z rozšířeného materiálu přezdivek pak takové, které dosud nebyly analyzovány. V kapitole *Demografie města Pacova* využila nejnovější statistické údaje o obyvatelích města Pacov.

V teoretické části již neopakuje základní antroponomastické termíny a klasifikační postupy, ale shrnuje poznatky o užívání dvou příjmení a o přechylování. V kapitole o přezdívkách a jejich specifických rysech přibližuje také sociální prostředí, z nichž pocházejí přezdívky získané důsledným sběrem ve školách i mimo školní prostředí.

V praktické části nejprve popsala sběr a zpracování onomastického materiálu, určila si výzkumný vzorek, připravila statistické údaje a specifikovala metody analýzy. Za metodologickou kapitolou k příjmením umístila analýzu pacovských příjmení, za metodologickou kapitolou k přezdívkám následuje analýza sebraných přezdívek. Hned v úvodu poznamenává, že motivace, jež přispěly ke vzniku daných příjmení lze chápat jen jako potenciální.

Autorka se dobře seznámila s problematikou antroponym, při psaní BP získala zkušenosti, a tak v DP zvolila jiný postup při klasifikaci příjmení, aby se odlišila od tradičních způsobů. Netřídí příjmení do klasických skupin, ačkoli počítá s jejich existencí, nepracuje se všemi příjmeními, jež získala, nýbrž volí určité typy. Na základě skutečnosti, že příjmení mívají často více motivací vzniku, připouští L. Dušková ve větší míře prostupnost skupin a řadí příjmení současně do několika skupin. Celkový přehled o typech příjmení se tím rozostřuje a vzniká dojem, že řada příjmení může být téměř ve všech skupinách, což přispívá k nepřehlednosti. V závěru práce (s. 86–87) umístila tabulku třinácti základních skupin příjmení s jejich četností a k nim pak přiřazuje příslušná příjmení. Doporučuji vymezit si pořadí důležitosti a věrohodnosti motivací, nebrat v úvahu všechny, nýbrž preferovat jednu jako základní a z dalších vybrat maximálně dva až tři typy, jež by připadaly v úvahu. Etymologický výklad může být mnohostranný, ale přece jen má své hranice a je třeba respektovat vývojové zákonitosti.

Výkladové postupy u příjmení oceňuji; autorka pracuje volně s odbornou literaturou (Moldanová, Mates, Knappová) a doplňuje ji vlastními postřehy. Avšak některé výklady podle V. Matese a také její vlastní jsou příliš subjektivní (srov. *Janda*, s. 49–50 aj.). Nelze také pokaždé předpokládat, že příjmení je odvozeno z MJ, např. *Beneš* není motivováno oikonymy *Benešov*, *Benešovice*, ale naopak tato MJ jsou utvořena od OJ *Beneš* pocházejícího z *Benedikt*, příp. *Benjamin*. U příjmení *Votápek* připomínám, že se jedná o nářeční

pojmenování z apelativa *otápek*, s protetickým *v-* (též *votáp*, *votápek*, *votápka*), viz ČJA 1. U příjmení *Hošek* je třeba vzít v úvahu, že může jít o deminutivum z první části OJ *Hodislav* (srov. Moldanová, s. 65), příjm. *Kozák* (s. 59) bych nespojovala s tancem, u příjmení *Pešek* bych vyloučila motivaci apelativem označujícím obušek, je sekundární. Příjmení *Sviták* vykládá Moldanová nejprve z MJ (srov. s. 62) a jiné další.

Druhá část práce věnovaná přezdívám je také inovativní, ale zde si diplomantka hranice motivačních možností vymezila pevněji. Chválím vytrvalý a ve čtvrté etapě úspěšný postup při sběru přezdívek, kdy autorka pomocí facebookového příspěvku získala desítky respondentů ochotných uvádět přezdívky ve známost a diskutovat o jejich původu a motivaci.

Z materiálu 103 přezdívek motivovaných různými skutečnostmi získala 79 mužských a 24 ženských pojmenování. Systém rozdělení přezdívek do deseti skupin převzala sice z návrhu M. Knappové, ale zohlednila individuální rysy svého materiálu a motivaci většinou ověřovala u samotných nositelů přezdívek. Tato část je velmi zdařilá, u přezdívek z příjmení využila i jemnějšího dělení v podskupinách. Nejpočetnější jsou přezdívky motivované tělesnými vlastnostmi, událostmi a situacemi, zálibami a oblíbenými návyky, reálnou či fikční postavou. Autorka sledovala i přezdívky motivované jménem či přezdívkou jiné osoby a tzv. přezdívky generační, dále shromáždila i zajímavé přezdívky vzniklé na základě průpovědek nositele. V závěru práce (s. 89) uvádí v tabulce jednotlivé skupiny přezdívek opět s jejich četností a srovnává výsledky svého výzkumu s pracemi z předchozích let. Upozorňuje na expresivní zabarvení přezdívek, na přezdívky tajné, ironické.

Formální stránka práce je výborná, úprava textu, editace přesně podle pokynů, téměř bez překlepů (kromě s. 46, kde je navíc čárka; na s. 66, předposlední řádek dole, je navíc substantivum „překladem“).

Diplomantka prokázala schopnost tvořivě pracovat s antroponomastickým materiálem, nebála se experimentovat a pokusila se o jiný přístup k třídění příjmení.

Práci doporučuji k obhajobě a přes uvedené připomínky i polemiku s autorčíným přístupem ke klasifikaci oficiálních jmen ji hodnotím kladně.

Klasifikace: **výborně**

.....
podpis oponentky diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 12. června 2017

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl

*) Nehodící se škrtněte